

Alexandra Alvarová

Autor: František Klášterský

Na knižní trh byla nedávno uvedena publikace, mající za cíl přiblížit a náležitě vysvětlit hojně citovanou problematiku dezinformací a tzv. „fake news.“ Se zjevným záměrem odpovědět na otázku, kde leží kořeny nebývalého rozmachu fenoménu, který měl mimo jiné způsobit **Brexit** a vítězství **Donalda Trumpa** se autorka pustila na plochu, která je jí velmi blízká. **Alexandra Alvarová** v knize sama sebe označila za propagandistku a kniha je tak jakousi nevyřčenou terapií, mající za cíl náležitě osvětlit, jak dle autorčiných slov „markéťáci“ manipulují s lidským vědomím a úsudkem.

Upřímně jsem při koupi knihy nečekal, že se mi do rukou dostane vyčerpávající analýza fenoménu dezinformací, tak zvané „hybridní války“ či pokus o v rámci možností objektivní zhodnocení problematiky využívání tendenčního tiskového zpravodajství k dosahování politických cílů (pryč s únavnými a jazyk deformujícími anglickými novotvory). Nakonec to ani nebyl autorčin záměr, koneckonců sama dle svých slov nechtěla napsat nudnou studii plnou citací a odkazů, nýbrž čtivý text, přístupný nikoli vědcům a odborníkům, ale právě široké veřejnosti, „obyčejným lidem“ – tedy hlavním obětím dezinformačního řádění.

Výsledný dojem ale předčil i ta nejskeptičtější očekávání. Přes několik světlých momentů a informací ze zákulisí propagandistické branže kniha nepřináší nic nad rámec hlavního proudu. Za všechno mohou stále ti samí. **Rusové, Rusko, Putin**. A jejich poskoci.

První část opakuje celkem známé informace o ruském generálním štábu a konceptu hybridní války, které jsou protkané odkazy tu na čínského myslitele a стратега **Sun-c'**, tu na Karla Čapka, či Aldouse Huxleyho. Následuje asi nejhodnotnější část knihy, kde autorka nezapře své hluboké znalosti fungování lidského mozku ve vztahu k přijímání účelových informací, kterých koneckonců do sytosti nabyla v rámci své PR praxe.

Autorka na několika příkladech ukazuje, jak se propaganda dokáže balit do různých vábivých

hávů a nabízet zábavu v duchu slavné knihy *Ubavit se k smrti* (1985, česky 1999). Stranou samozřejmě nemůže zůstat role sexu, jako spolehlivého vypínače myšlení a samozřejmě strachu.

Dále jsou připomínány milníky ovlivňování veřejného mínění. Za mě asi nejsilnější příběh představuje kauza Johna Hilla a společnosti Knowlton Strategies, která v 50. a 60. letech 20. století pracovala pro tabákový průmysl a systematicky zpochybňovala vědecké studie, dokazující přímou linku mezi zvýšenou úmrtností v důsledku rakoviny a kardiovaskulárních chorob.

Dlužno podotknout, že Hillova firma měla dle autorky pomocí cíleného zanášení mediálního prostoru informacemi o dalších možných (vyjma kouření) rizicích rakoviny, zpochybňováním provedených studií (zaplaceným lékařskými kapacitami) a zlehčováním všech možných dopadů kouření docílit rozmělnění a otupění veřejného diskursu směrem ke kouření. Tohle všechno mělo úplně obrátit směr veřejného mínění a zachránit tabákový průmysl, který údajně na přelomu 50. a 60. let stál nad hrobem.

Nakolik je to pravda, netuším. Faktem je, že autorka se od slibně rozehraného tématu brzy odklání a pak už je to sešup do známých vod. Míra zaujatosti a průhledné angažovanosti ční vysoko nad průměr. Autorka bohužel sráží relativně vysoko postavenou laťku deklarovaného kritického myšlení, v které, když už v nic jiného, bylo v úvodu možné doufat. A tak zatímco vyčítá jistým médiím typicky údajné zjednodušování migrační problematiky, sloužící snaze Moskvy rozeštvát Západ, sama předvádí hned několik pozoruhodných rétorických figur, za které by se nemusely stydět ani nenáviděné konspirační weby.

Je docela vtipné odsuzovat Parlamentní listy za pokleslost a zamořování mediální sféry a potom napsat,

„Rusové už v devadesátých letech rozštěpili českou společnost na dva nesmiřitelné tábory prostřednictvím dvou stran pod křídly temných lordů, Klause a Zemana.“

A dále:

„Když hrozilo, že se moc přelije jinam, uzavřeli dohodu na hraně Ústavy.“

To už je planý žvást. Nejen, že jsou taková tvrzení neprokazatelná, ale v tom je možná jejich hlavní kouzlo. Jste-li totiž přesvědčeni, že za demontáž tzv. polistopadové demokracie byla zahájena opoziční smlouvou, potom když k tomu přidáte Rusy, rázem máte narativ, kterým si vystačíte navždy, proti všem a za všech okolností.

Anebo z jiné části. Kdekoli volby nedopadají podle představ „liberálně-demokratických“ kruhů, jsou za výsledky zodpovědní... však vy víte kdo. A tak se třeba můžeme dočíst, jak chybělo málo a Rakouští Svobodní s pomocí Moskvy „málem protlačili“ svého kandidáta na nejvyšší post v zemi. Nakonec toto je také cesta, jak znevážit vyjádření voličské preference ve svobodných volbách. Inu, ještě že má Rakousko tak propracovaný systém brzd a rovnováh ve formě korespondenčního hlasování expatů, které spolehlivě a hlavně transparentně všechny „tlaky“ převálcuje. Ještě že ty korespondenční hlasy převážily ve prospěch Van Bellena, kdoví, co bychom se při vědomí všech možných i nemožných ruských kybernetických kapacit dnes dočetli.

Maďarský Viktor Orbán to má u autorky nadobro spočítané. Prostě se přidal k Putinovi a jeho kurzu. Proč tedy Maďari neakceptovali zábor Krymu, **nerozbili jednotu** EU v případě sankcí a patří k poměrně aktivním státům v rámci operací NATO? Proč se tím zabývat, když je premiérem někdo, kdo odmítá generální pardon pro aktivity „filantropa“ a miláčka liberálních kruhů, George Sorose? Opravte mě, pokud to není černobílé myšlení, za které jsou tzv. „konspirátoři“ pranýřováni.

Autorčin styl se také v průběhu četby může leckterému čtenáři začít zajídat vinou nadužívání zdrobnělin a rádoby šťavnatých přirovnání a novotvarů.

Lež je jako naleštěná štabajzna z pornoserveru. Šedivé šmudle Pravdě nezbyvá než být chytřejší, protože víc sexy už nikdy nebude.

Špičku ledovce představuje autorčin patvar „vodebautisté.“ Plně sdílím její roztrpčenost z lidí, kteří jsou neschopni vršit argumenty na obranu své teze v rámci diskuse a raději stáčí téma poukazováním na chyby druhých, viz třeba „ale co Američani a Irák?“ (Odtud „vodebautismus“ podle anglického *and what about...?*). Ale proč má potřebu takto prznit češtinu? Snad by to šlo vyjádřit lépe a méně krkolomně. Mimochodem, k problému se vyjadřoval před mnoha lety již Karel Čapek ve skvělém fejetonu, jehož název „O alelidech“ podstatu věci vystihl dokonale.

A tak z přečtení knihy zůstává pachuč, která je korunována už notoricky omílanými floskulemi o tom, jak si Češi, v hojně míře konzumující „kremelská média“ (pochybuji, že zde větší počet lidí, mimo usazených Rusů, čte v originále noviny *Vedomosti*, *Kommersant*, či *Rossiyskaya Gazeta*), pod vlivem ruské rozvědky zvolili Miloše Zemana prezidentem. A tak zůstává bez debat, že jakkoli je Zeman zářným příkladem člověka, který kampaň postavil na šíření nepravdivých informacích o druhých, sám byl v několika případech terčem obdobných útoků.

A i když cílem tohoto textu není obrana Miloše Zemana, ale odpověď na otázku, zda šíření jedněch „fake news“ není spíše odrazem v zrcadle společnosti zahraniční subverzivní snahy nepříjemnou, ale mocensky pochopitelnou snahou silnějšího protihráče využít ve svůj prospěch kolabujících společenských struktur. Překročit stín arogance z přesvědčení o vlastní hodnotové nepřekonatelnosti a politické bezchybnosti však zjevně nebylo cílem této knihy.

Průmysl lži tak zůstává knihou plnou nezdravého patosu, liberálních klišé a průhledné zaujatosti. Je to škoda, protože začátek je slibný a přes jasně deklarovaný postoj autorky šlo z potenciálu tématu vykresat daleko víc, než jen poměrně nesourodou směs historek z public relations a přesvědčování o vlastní, takřka nezničitelné, imunitě vůči mediální manipulaci.

Psáno pro Délský potápěč